
הגדה
של
פסח
תשה

היום

אתם יוצאים בחודש האביב

(שירה)

הנה

הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו,

הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר

הגיע וקול התור נשמע

בארצנו.

התאנה חנטה פגיה והגפנים

סמדר נתנו ריח.

הט אוזן והקשב לקול

(המקהלה)

ואם

יבוא אותו אביב במסה-הפלאים,
וכל ראה אוירו לרווחה אז תנשום,
ולקרוב ורחוק ברכת-חסד יצו, ורק
על ספגו האבל והנדח, כתמול וכשלשום,
בלא כל ברכה יעבור ויפסח, –
הה, אל אלהים,
אל יחצו ימינו! – – –

אם יחליל בני אדם מקטנם עד גדולם
יגחן על כל שדותיו לברכם,
וחלקתנו שוב רק היא, משותת-חשופה,
לא תמטר ולא תנחם –
יסחף אז זרעו בסגרירים וסופה
ופריו אל יעשה!

אם לא לכל-לכל גואל יהי ורע –
אל תברכו לשלום, אל לו תחניף,
כי לא אביב זה יהי, לא אביב,
רק שטן מתעתע!

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע
את יוסף. ויאמר אל עמו: הנה עם
בני-ישראל רב ועצום; הבה נתחכמה לו, פן
ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא
על שונאנו ונלחם בנו.

וישימו עליו שרי מסים למען ענותו
בסבלותם, ויבן ערי מסכנות
לפרעה, את פתום ואת רעמסס.

ויעבידו מצרים את בני ישראל
בפרך וימררו את חייהם
בעבודה קשה, בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה.

ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו,
ותעל שועתם.

עבדים היינו
עתה בני חורין

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו
כהן מדין, וינהג את הצאן אחר המדבר, ויבוא
אל הר האלוהים חורבה.

וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך
הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו
אוכל.

ויאמר משה, אסורה נא ואראה את
המראה הגדול הזה, מדוע לא יבער הסנה.

וירא יהוה ויאמר: אל תקרב הלום,
של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד
עליו אדמת קודש הוא.

ויאמר יהוה ראה ראיתי את עני עמי
אשר במצרים ואת צעקתו שמעתי מפני נוגשיו
כי ידעתי את מכאוביו, ועתה הנה צעקת בני-
ישראל באה אלי, וגם ראיתי את הלחץ אשר
מצרים לוחצים אותם, ועתה לך והוצא את עמי
בני-ישראל ממצרים.

בצאת ישראל ממצרים,
בית יעקב מעם לועז.
היתה יהודה לקדשו
ישראל ממשלותיו.

הים ראה וינוס
הירדן יסוב לאחור
ההרים רקדו כאלים
גבעות כבני צאן.

מה לך הים כי תנוס,
הירדן כי תסוב לאחור
ההרים תרקדו כאלים
גבעות כבני צאן?

מלפני אדון חולי ארץ
מלפני אלוה יעקב !

עם שומר במשך אלפי שנים את יום צאתו מבית עבדים ודרך כל המחילות השעבוד והאנס והאינקביזיציה והשמד והפרעות, נושאת האומה בלבה את הגעגועים לחופש ומביאה אותם לידי ביטוי עממי אשר לא יפסח על כל נפש מישראל, על כל נפש עניה ומרודה.

מאבות אל בנים, דרך כל הדורות נמסר דבר יציאת-מצרים כזכרון אישי, אשר איננו מחוויר ואיננו דוהה.

"בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" – אין לך שיא של הכרה היסטורית מרוממת מזה, ואין לך התמזגות של יחיד בכלל – ברחבי כדור הגולה ובעמקי הדורות – גדולה מצד פדגוגי זה.

הישנה יצירה ספרותית מחנכת יותר לתעוב העבדות, לאהבת החרות כספור השעבוד ליציאת מצרים? הישנו עוד זכרון עתיק עזה שכולו מופנה לקראת העתיד, שכולו סמל להווה ולעתידנו – כ"זכר ליציאת מצרים"?

איזה יצר חרות עמוק טבוע בלב עם, שיכול היה באביב ימיו ליצור יצירה גאונית כזאת ולמסור אותה מדור דור.

זכור את היום הזה

אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים

קומו תועי מדבר

צאו מתוך השממה, עוד הדרך רב,
עוד רבה המלחמה.
רב לכם לנוע, לנוד בערבה –
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה.
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים –
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.

אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו – נפסח על החללים!
ירקבו בקלונם סרוחים על צדודותם
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימתק למו הלחם הלוש רב בצלים, שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.
עוד היום או מחר יחלוף רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.

קומו אפוא נדים! עזבו את השממה!
אך אל יעל קולכם, דרכו עוד בדממה!
פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו –
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר
לך היום אל ארץ חדשה אתה עובר!

לא! לא לחם קלוקל, שלו ודגן שמים –
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!
לא! לא אהל תוהו ועליות שחקים –
בית אחר תבנה, אוהל אחר תקים!

כי מלבד המדבר תחת השמים
עוד לאלוה עולם גדול רחב ידים.
ומלבד ליל הישימון, רמי הציה –
תרגיש תחת שמשו ארץ יפיפיה.

כיום הזה

יום אשר לא היה כמוהו לזרע מיום אשר הלכנו בגולה; יום של פחדים בלתי נפסקים, ואי-אמון בחיים לשארית הנמצא; יום שנולד כזבח ארוך.

ביום הזה, יום אשר עין בעין רואים את כל ההתגוננות של זרע אברהם אבינו בכל הגיטאות אשר הודחו שמה; את כל התפוררות האומה, והמות השחור האורב לה, הבא עליה ; את כל עומק היסורים של גסיסת ענק.

כיום הזה, יום שהאדם נמכר בו למולך , הנשמות העדינות הולכות ונמקות בשעבוד ובכבלים, העניות והגסות והזדון שופכים את ממשלתם על כל, "והשכינה תכבוש בענן ראשה ומעוצר כאב וכלימה היא פורשה ובוכה" ...

כיום הזה הנני בא אליך אח נדכה. כי לא מרגוע תדע עמי, אחי, אף לא שלוה והנאה. כי לעוררך אני בא, לעוררך לאמור: שאל בן-אדם לנתיבות עולם,

שאל אי הדרך, אי ? ....

כאן על פני האדמה...

(שירה)

מה פשר גלים

מה פשר גלים הצפים כגויות?
מה אות הענן הרומז במפרש?
מים אלי ים מפליגות אניות,
הלילה ארחן הוא, דגלן הוא הרז...

ולמה הלב לנתיבן כה שואל?
ואיכה הלחש יגיע עדי?
אחיך אנחנו גולי ישראל,
שנואי כל אנוש ורדופי אל שדי...

הן פה המולדת ופה הוא החוף,
ולמה לא חבל תשליכו לעגון?
לתהום ירחיקונו הרחק ודחוף,
עבדי גורלנו, שכירי היגון.

ולמה באלם קולכם כה ייעף,
וחורים הפנים כגרות של שעוה?
מיטב אנשינו אכל הרעב,
אח מת אחר מת בגלים כבר טבע...

ואיכה באפל תשובו לנדוד?
ואנה ינוע אורכם הקטן?
אנחנו חגים בזמנים, בדורות.
אנחנו צופים לסימן כי יותן...

אתם נשמתי בגלות ובנכר,
אתם האחים הפזורים בתבל,
כל לב בכם אות הוא, כל קול בכם זכר
זכר כוון במבוך האפל.

כאבכם מכאובי הוא, ידכם במחתרת
חופרת עמי מוצאים אל האור.
עוד נהיה לאחד, עוד נראה בתפארת,
הגדילו הצעד, הגבירו התור!

שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך
ועל הממלכות אשר בשמך לא
קראו. כי אכלו את יעקב ואת נוהו השמו.
שפוך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם.
תרדוף ותשמידם מתחת שמי יהוה.

והיא שעמדה

והיא שעמדה לאבותינו ולנו
שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו
אלא שבכל דור ודור - עומדים
עלינו לכלותנו
והקדוש ברוך-הוא מצילנו מידם.

אל ייעף החרון, אל תיבש הדמעה,
ובנפשנו תוקד ולעד לא תדעך עוד;
ובכל קורט דמה של תבל זועמה
תחלחל תועבת הנבלים לא נשכחת.

ונצוה לבנינו, ובן את בנו
יורישנה אחריו ולא עוד תשקע
ועל לב אלף דור נכתבנה: לשנא
החיה ולמגרה באשר נגלה.

כה לשנא תחיה ולעד לא לשקוט,
ועקור את ארסה עד אם תם עם שיגיה,
והדם השפוך, דם יונקים, בה לפקד,
וקצץ את כפה באשר תשלחה.

הוי דורות רחוקים, בני תבל מלבינה,
אל מחוק ואל שרוף הגוילים, בם משחרת
כל תחתית האדם, לא נודעה, ונתנה
לבאים, כי ישליו, עד-עולם למשמרת.

בזכרון

נזכור את שארית ישראל בגיא ההריגה
אשר עוד הותיר הגיהינום הנאצי,שרידי חרב,
רעב, עינויים ואימה.. נתיחד עם אבלם הקודר,
עם אסונם העמוק מני תהום.

נזכור את שארית הפליטה, אחינו
המעונים באשר הם שם בליל זה, ליל חג
החרות, הזועקים לגאולה, שפתותיהם דובבות
תפילה במחשכים.

נזכור את חברינו אשר נשאו נפשם לעלות
ולבנות עמנו את הבית הזה ונשארו בגולה
מופקרים לסבה ושמרו על ניצוץ האלוהי בלבבם
ואמצו כושלים ודוויים וחשלו במסתרים וביאוש
אחרון את מאכלת המרד והנקם...

נחתום בלבבנו את החורבן ואת הדמעות,
את הפחד והיללות, בכי ילדים ושועת אמהות
שלא נדמו גם בליל זה, גם ברגע זה.

את תהום היסורים ומוקד הנקמה בלבבות.

ביתנו מחכה לכם, אחים! לא למעננו
בלבד בנינו את הבית.

אנחנו המוצלים אחראים לשארית ישראל.

והיו כל מעינו מכוונים לקריעת הים
ולקבלת שבים.

הדר

אלוהים רחם
כי היה עמך לנאצה
וללעג בין עמים
האם בחרון אפך לעולם ועד
תרדפנו ותמאסנו?
עד מתי, עד מתי
דם בניך ישפך חינם
אלוהים אל מרום
הכלה אתה עושה עם בני עמך
הקשיבה לתפילתנו,
חוס על ישראל!
הוי, קומה אלהים, שלח ידיך
ויפוצו כל משנאיך!
תן פחדך סביב והצל את עמך
מקדשי שמך לעד.

היתה עלי יד אדני ויוציאני ברוח אדני, ויניחני בתוך הבקעה, והנה מלאה עצמות. והנה יבשות מאד.

ויאמר אלי, בן-אדם התחיינה העצמות האלה ואומר, אדני אלוהים אתה ידעת, ויאמר אלי הנבא על העצמות האלה ואמרת כה אמר אדני אלוהים לעצמות האלה, הנה אני מביא בכם רוח וחייתם. ונתתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי בכם רוח וחייתם, ויהיה קול כהנבאי והנה רעש ותקרבו העצמות עצם אל עצמו.

וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה ויקום עליהם עור מלמעלה, ורוח אין בהם. ויאמר אלי הנבא בן-אדם ואמרת אל הרוח: כה אמר אדני אלוהים - מארבע רוחות בואי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו. והנבאתי כאשר צוני ותבוא בהם הרוח ויחיו ויעמדו על רגליהם חיל גדול מאד. ויאמר אלי בן-אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה, הנה אומרים יבשו עצמותנו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו.

לכן הנבא ואמרת אליהם: הנה אני פותח את קברותיכם, והעלתי אתכם מקברותיכם ונתתי רוחי בכם וחיתם.

האל ברכנו

לחם לשובע תן
הרבה יבול ארצנו פריה חונן.
יוצאי מצרים זנת במן
הב נא גם לנו ממגד דגן.

כל נפש כל לב
זו התפילה הוגים
אליך אל רב חסד ורחמים
עמל כפינו אנא הצלח
בר אדמתנו יכבד יבורך.

והיה באחרית הימים,

וכתתו חרבותם לאתים,

וחניתותיהם למזמרות,

לא ישא גוי אל גוי חרב

ולא ילמדו עוד

מלחמה